VOLUME 5, ISSUE 1, 2023

XXI ASR O'QITUVCHISI: XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISHI

Mamadaliyeva Barnoxon O'ktamovna
Farg'ona viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu tez o'zgaruvchan dunyoda ta'lim muhiti o'quvchilarga qiyinchiliklarni yengishda muhim ahamiyatga ega. XXI asr insoniyatning barcha o'lchovlarida (iqtisodiy, ijtimoiy, texnologik) tez o'zgarib bormoqda. XXI asr o'qituvchilari zamonaviy o'quvchilar bilan kommunakativ aloqalarda yetakchilikka ega bo'lishlari kerak. Zamonaviy o'qituvchilar o'qitishni texnologiya orqali integratsiyalash bilan bir qatorda o'qitish ko'nikmalarini mazmunini egallashga muhtoj. O'qituvchilarni rivojlantirish dasturlari doirasida malaka oshirish kurslari juda muhimdir. O'qituvchilarning sifati ta'lim sifatini belgilaydi va mamlakat taraqqiyoti bilan bog'liq. Rivojlanayotgan texnologiyalar bilan ta'lim-tarbiya XXI asr o'qituvchisining muhim xususiyatlarini shakllantitrishga yordam beradi .

Kalit so'zlar: o'qituvchini rivojlantirish, o'qituvchi tayyorlash, XXI asr o'qituvchisi, loyihaga asoslangan ta'lim, o'qituvchining xususiyatlari, globallashuv,innovatsiya, hamkorlik qilish,

Абстрактный. В этом быстро меняющемся мире учебная среда играет важную роль, помогая учащимся преодолевать трудности. 21 век быстро меняется во всех измерениях человечества (экономических, социальных, технологических). У учителей 21 века должно быть лидерство в коммуникативных отношениях с современными студентами. Сегодняшним учителям необходимо освоить содержание педагогических навыков, а также интегрировать обучение с помощью технологий. Курсы повышения квалификации очень важны в рамках программ повышения квалификации учителей. Качество учителей определяет качество образования и связано с развитием страны. Обучение с использованием развивающих технологий способствует формированию важных характеристик педагога 21 века.

Ключевые слова: развитие учителей, подготовка учителей, учитель 21 века, проектное образование, характеристики учителя, глобализация, инновации, сотрудничество.

Abstract. In this rapidly changing world, the learning environment is important in helping students overcome challenges. The 21st century is rapidly changing in all dimensions of humanity (economic, social, technological). 21st century teachers should have leadership in communicative relations with modern students. Today's teachers need to master the content of teaching skills as well as integrating teaching through technology. In-service training courses are very important as part of teacher development programs. The quality of teachers determines the quality of education and is related to the development of the country. Education with developing technologies helps to form the important characteristics of a teacher of the 21st century.

Key words: teacher development, teacher training, 21st century teacher, project-based education, teacher characteristics, globalization, innovation, cooperation.

Yaxshi o'qituvchi ilhomlantirishi, maqsad qo'yishi, tasavvurni yoqishi va o'rganishga muhabbat uyg'otishi mumkin.
Brend Genri

VOLUME 5, ISSUE 1, 2023

XXI asr o'qituvchilari o'z o‘quvchilarining ehtiyojlarini hisobga olishlari, ularni kelajakdagi vazifalarini bajarish uchun tayyorlashlari kerak. O'qituvchining ishi murakkab va talabchan hisoblanadi. Yuqori sifatli professional o'qituvchi kuchini yaratish uchun yuqori sifatli professional o'qituvchilarni rivojlantirish dasturiga ega bo'lish muhimdir. Rivojlanish dasturi o'qitishda texnologiya integratsiyasidan foydalanishni maqsadga aylantirish kerak.

O’quvchilar bugungi kunda so’nggi ma'lumotga qiyinchiliksiz ega bo'lganligi sababli, ularda jadal rivojlanish konteksi yuzaga keladi. O’quvchilarga shaxsiy ko'rsatmalar berish maqsadga muvofiqdir, chunki ular shaxsiyat, maqsadlar, ehtiyojlar va hokazolarda bir-birlariga o‘xshamaydilar. Bo‘lajak zamonaviy o‘qituvchilarga mustaqil ravishda tanlash imkonini berish orqali ularning ichki motivatsiyasi oshadi va mustaqil ravishda o'rganish uchun ko'proq harakat qilishlari ta’minlanadi.Quyida bo’lajak o’qituvchilar uchun ayrim tavsiyalarni keltirib o’tamiz:

Bo‘lajak o‘qituvchilar ishlab chiqaruvchi sifatida. Bugungi kunda o’quvchilar raqamli mahalliy aholi va har qanday raqamli kontentni ishlab chiqaruvchilar sifatida qabul qilinadi. O’quvchilar so'nggi va eng yaxshi vositalar bilan ta'minlangan. Har bir talaba bloglar, infografikalar, o'quv qo'llanmalar yaratish imkoniyatiga ega bo'lgan qimmat qurilmalarga ega. O’quvchilardan ushbu qurilmalarni o'chirish va tarqatma materiallar ustida ishlashda foydalana olsihlari mumkin O’quvchilarga imkoniyat berilsa, ular ijodiy bloglar, hikoyalar yaratishlari va boshqalar bilan baham ko'rishlari mumkin.

Loyihaga asoslangan ta'lim. Shu kunlarda zamonaviy bo’lajak o’qituvchilar o'z tadqiqotlarini olib borishadi, mutaxassislar bilan bog'lanishadi, yakuniy loyihalarni yaratadilar va darslar jarayonida foydalanish mumkin bo’lgan barcha texnologiyalarni baham ko'rishadi. Ular faqat o'qituvchilarning ko'rsatmalarigagina muhtoj. O’quvchilar turli manbalardan olingan ma'lumotlarni solishtiradilar, tengdoshlariga fikr bildiradilar, o'z fikrlarini ochiq bayon eta oladilar.

Yangi texnologiyalarni o'rganish. Sifatli ta'limni ta'minlashning asosiy talabi - bir guruh o’quvchilar ehtiyojlarini qondiradigan o'quv muhitini yaratish uchun texnologiyani o'qitish bilan integratsiya qilishdir. O’qituvchilar uchun o'z tajribasiga ega bo'lish foydalidir. Texnologiya kechayu kunduz rivojlanayotganligi sababli, vositani o'rganish ko’p bosqichli bo’lishi mumkin. Yangi texnologiya yosh o’qituvchilar uchun ham, tajribali o'qituvchilar uchun ham yangi va foydalidir.

Globallashuv. Bugun boshqa davlatlarning tajribasini o‘rganish zarur, menimcha. O’quvchilarga dunyoning istalgan burchagini kuzatish uchun qo'llaridagi vositalar ya’ni texnikaning so’nggi modellaridan foydalanishlari va yangilanayotgan tajribalani o’zlashtirishlari mumkin. O’quvchilar o'z qurilmalarini bilimga yordam beradigan (chalg'ituvchi emas) munosib vosita sifatida ko'rishlari kerak. O’quvchilarga kerakli javoblarni topish va mustaqil bo'lishga o'rgatish zarur. Blog yuritish professional faoliyat turlaridan biridir. Ta'lim muhitida bloglardan foydalanish bir qator afzalliklarga olib keladi. Blogdan uy vazifalari, topshiriqlar, loyihalarni joylashtirish, yordam so'rash, resurslarni almashish uchun platforma sifatida foydalanish mumkin. Blog yuritish shunchaki yozish faoliyati bo'lgani uchun, lekin u o'qishni, ko'proq kitoblarni, boshqa bloglarni, maqolalarni o'qishni talab qiladi. Shuningdek, u o'z kasbiy rivojlanishiga olib keladi. Bloglar tanqidiy va analitik fikrlashni targ'ib qiladi, kirishimli bo’lishni, boshqalar bilan ijtimoiy muloqotni oshiradi. Yana bir muhim xususiyat - qog'ozsiz ishlash. Bugungi o’quvchilar raqamli dunyoga chuqur jalb qilingan. Ijtimoiy tarmoqlar, onlayn o'yinlar va asboblar kabi mobil telefonlar, iPodlar o’quvchilarning kundalik foydalanishidir. Ko'pincha o'quv muhitida raqamli uzilishlar mavjud. Biror kishi o'z veb-saytida o'quv resurslari va faoliyatini tashkil qilishi mumkin va texnologiya integratsiyasi o'rganish

VOLUME 5, ISSUE 1, 2023

tajribasini turli darajalarga olib boradi. Havolalar almashish va mavzularni onlayn muhokama qilish. O'qituvchilar ustoz, murabbiy va hatto rassom bo'lish uchun o'zgarishlar qilishlari kerak.

Hamkorlik qilish. Texnologiya sinfdan tashqari muloqotga yordam beradigan kuchli yangi vositalarni taqdim etadi. Bu o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlikka imkon beradi. Boshqa o'qituvchilar va o'quvchilar bilan birgalikda raqamli resurslar, ma'ruzalar, taqdimotlar va loyihalarni yaratish orqali sinfdagi faoliyatni haqiqiy dunyoga o'xshash qilish. O'qituvchi mahalliy, milliy va global hamjamiyatlar o'rtasidagi hamkorlikning yordamchisi rolini o'ynaydi. O'z kasbiy rivojlanishini tashkil qilish, tadqiqot va g'oyalarni almashishning eng samarali va arzon usuli bu muloqotdir. Bu sohadagi dolzarb muammolardan xabardor bo'lish usullaridan biridir. Konferentsiyalarga borish endi boshqalar bilan uchrashish yoki professional ta'lim tarmoqlarini qurishning yagona yo'li emas. Texnologiyadan foydalanishda bugungikun zamonaviy o'qituvchisi malakali bo'lishi kerak. Raqamli savodxonlik ko'pincha "XXI asrdagi savodxonlik" deb ta'riflanadi.

Innovatsiya. Texnologiyadagi har qanday innovatsiyaning asosiy maqsadi qulaylik, mahsuldorlik va yaxshi hayotni ta'minlashdir. O'qituvchi o'qitish vositalari to'plamini kengaytirishi va darsliklarni veb-resurslar bilan almashtirish, ijtimoiy tarmoqlar bilan o'qitish kabi yangi ilovalarni sinab ko'rishi kerak. O'quvchilar sinf muhokamalari va e'lonlar uchun innovasion yondashuvdan foydalanishni yaxshi ko'radilar. Bu ta'lim-tarbiya jarayoniga yangi ma'no bag'ishlaydi va o'qituvchilarga o'rganish hech qachon to'xtamasligini qabul qilishga yordam beradi. Shunday qilib, bu ta'lim tajribasini metodikalat va texnologiyalar foydali va boy qiladi.

Xulosa qilib aytganda texnologiya jamiyatning har bir tarkibiy qismini inqilob qildi. O'qituvchi texnologiyaning tez o'zgarishi va talabaning o'zgaruvchan qadriyatlari tufayli o'tish bosqichida. O'qituvchi ushbu texnologiyalardan foydalanishga tayyor bo'lishi mumkin, lekin tizimli va analitik tarzda faoliyat yuritishi shart. Bo'lajak o'qituvchilar fan, amaliyot va texnologiyani integratsiya qilishni bilishlari orqali o'quvchilarni fanga bo'lgan qiziqishlarini orttirishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Haider, Zargham. (2012). Professional Teacher for 21st Century. Journal of Engineering, Science & Management Education, vol-5,issue-II (480-482).

2. National Council for the Accreditation of Teacher Education (NCATE). (2008). Professional standards for the accreditation of schools, colleges, and departments of education. Washington, DC: NCATE.

3. Siddiqui, M. A. (2011). Teacher education and ICT: Global context, policy and framework. Education in India. Retrieved from http://mohdakhtarsiddiqui.blogspot.in/2011/08/teacher-education-and-ict-global.html https://www.edutopia.org/discussion/9-reasons-why-teachers-should-blog